

10 kroků k *skoro* perfektnímu rodičovství

Mary Allen Renna

Biz books®

10 kroků k skoro perfektnímu rodičovství

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.bizbooks.cz
www.albatrosmedia.cz

Bizbooks®

Mary Allen Renna

10 kroků k skoro perfektnímu rodičovství – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2017

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA** a.s.

10 kroků
k *skoro*
**perfektnímu
rodičovství**

10 kroků
k *skoro*
**perfektnímu
rodičovství**

Mary Allen Renna

Věnováno

*Saře, Spencerovi a Jamii,
díky nimž je pro mne svět lepším místem.*

Obsah

Předmluva	9
Úvod	13
Krok 1: Přestaňte jim říkat, že jsou tak „výjimečné“	19
Krok 2: Dost bylo mikromanagementu	32
Krok 3: Nechte je zažít nezdar	44
Krok 4: Buďte šéf	53
Krok 5: Staňte se učitelem	79
Krok 6: Učte je řešit problémy	91
Krok 7: Buďte dobrým příkladem	112
Krok 8: Nedávejte jim všechno, co chtějí	118
Krok 9: Nebudte jejich kamarádi	127
Krok 10: Nesnažte se ze spisovatele vychovat doktora	139
Závěr	145
O autorce	147

Předmluva

Děti nepřicházejí na svět s návodem k použití. To všichni víme. Vychovat z dítěte zdravého, produktivního a šťastného dospělého člověka je ale bezkonkurenčně ta nejtěžší věc na světě. Tohle podepíše každý rodič. Jakožto rodiče máme jen jeden pokus. Nejde si to zkusit nejdřív „nanečisto“, takže je důležité se snažit, aby se to povedlo hned na poprvé.

Z rodičovství se během několika posledních desetiletí stalo spíše jakési partnerství mezi rodičem a dítětem, ve kterém dítě může přemlouvat, smlouvat a někdy dokonce diktovat. Já jakožto dětská lékařka neočekávám od dětí, které přicházejí do mé ordinace, nic víc, než že se v čekárně budou chovat slušně a samozřejmě během vyšetřování nezraní lékaře, sestru ani rodiče. Přesto mě neustále překvapuje, s jakým chováním se denně setkávám.

Adolescent se na dotaz „Tak copak tě sem dneska přivedlo?“ často ani neobtěžuje zvednout oči od svého mobilního telefonu, aby mi odpověděl. Nebo tou odpovědí může být neurvalé: „Jak to mám vědět?“

Rodič musí dítěti říct asi tak pětkrát nebo šestkrát „přestaň vypínat to světlo“ nebo „odlož ten iPad, miláčku, paní doktorka už je tady“, než vůbec vezme na vědomí, že se po něm něco chce, natož aby poslechlo a udělalo, co se mu říká. Rodiče své malé děti žádají o svolení, jako třeba: „Chceš, aby ti paní doktorka dneska dala tu injekci?“ Děti odmítají

při vyšetření spolupracovat nebo kladou podmínky jako: „Dobře, udělám to, ale ty mě pak *musíš* vzít do obchodu a koupit mi tu počítačovou hru.“

To, co bych měla slyšet, přitom je „dneska dostaneš injekci, zlatíčko“ a „drahoušku, udělej, co ti řekla paní doktorka, a otevři tu pusu“, řečené klidným, ale autoritativním tónem. Takto dítěti dáváte na vědomí, že tady rozhodujete vy a že se nemusí ničeho obávat; nic strašného se mu u doktora nestane.

V situacích tohoto typu nejsou na místě žádné zdlouhavé diskuse nebo dohadování. Když dítě požádáte, aby něco udělalo, mělo by stačit, abyste to řekli jen jednou. Pokud neuposlechne hned napoprvé, musí následovat trest.

Těmi, kdo vedou a rozhodují, musejí být rodiče. Ti by měli mít určitá očekávání, pokud jde o chování svých dětí, a měli by vyvozovat vhodné důsledky, jestliže tato očekávání nejsou naplněna. Trest, který se dítěte nijak nedotkne, je jakožto důsledek špatného chování neúčinný a nebude dítě odrazovat od toho, aby se takto chovalo opakovaně. Důsledek by tedy sice měl být takový, aby to dítě pocítilo, nikdy by se však neměly používat fyzické tresty. Nejefektivnější reakce jsou ty, které následují okamžitě – například odebrání mobilního telefonu nebo hry na stanovenou dobu. Pokud to není možné, lze například zrušit schůzku s kamarády nebo jinou zábavnou aktivitu, která byla naplánována na příslušný den.

Z následujících kapitol můžete načerpat množství informací o dobrém rodičovství a je pochopitelné, že vám bude připadat prakticky nemožné, abyste se řídili všemi těmi kroky, které vám předložím. V životě je však jen málo věcí, které jsou nemožné, a nic by vám tedy nemělo bránit, abyste se pokusili svůj rodičovský úkol zvládnout, jak nejlépe dokážete.

První krok, o kterém bude řeč, je, abyste přestali svým dětem říkat, že jsou výjimečné osobnosti (ledaže byste tím měli na mysli to, že jsou výjimečné a mimořádné *pro vás*).

Krok druhý vybízí rodiče, aby si dali trochu odstup a přestali usilovat o „mikromanagement“ svého dítěte a o kontrolu nad veškerými stránkami jeho života.

Krok třetí, „Nechte je zažít nezdar“, možná bude nejtěžší ze všech. Pokud dokážete potlačit své reflexivní instinkty být pořád ve střehu a vždy své dítě zachytit, když zakolísá nebo než upadne, umožníte mu prožít pocit zklamání. Děti se naučí, jak tento pocit zvládat, takže to pro ně nebude nic nového, až se s ním nevyhnutelně budou setkávat jako dospělí. Nebudou mít strach z vlastního selhání, což jim umožní zdravě riskovat.

Krok čtvrtý potvrzuje pravidlo, že rodič je šéf – což si o sobě sice myslí každý rodič, ale... ne vždycky to tak je.

Krok pátý, „Staňte se učitelem“, vypadá intuitivně jako samozřejmost, když si ho přečtete nahlas, ale v praxi to tak jednoduché nebývá. Jako rodiče musíme myslet na spoustu věcí, ale dokážeme-li z každého dne vzít jednu jedinou a proměnit ji v cenné životní poučení, staneme se nejlepšími učiteli svých dětí.

Krok šestý se věnuje tomu, že se někam vytrácí umění učit děti, jak řešit problémy. Měli bychom s tím hezky rychle něco udělat, pokud se chceme dočkat toho, že se naše děti osamostatní. Řešení problémů je základní technika, kterou je třeba pěstovat, aby se z ní postupně stala solidní dovednost.

Krok sedmý, jak být dobrým příkladem svým dětem, je vrcholně důležitý, neboť vaše dítě téměř vždycky udělá to, co děláte vy, a ne to, co mu říkáte. Vždycky sledují své rodiče s očima na stopkách – poslouchají a pozorují a učí se, i když si to zrovna neuvědomujete. Jestliže jako řidič nikdy nezastavíte na stopce, a když na semaforu naskočí žlutá, šlápnete na plyn, neočekávejte, že vaše dítě bude řídit jinak. Pokud neustále mluvíte jako dlaždič, ale svému dítěti říkáte, aby nemluvalo sprostě, počítejte s tím, že sprostě mluvit bude. Snažte se být tím, kým chcete, aby bylo vaše dítě!

Krok osmý, který radí nedávat dětem všechno, co chtějí, je opravdu jednoduchý a kromě toho, že tak vstřípíte svému dítěti určité hodnoty, ještě navíc ušetříte.

Krok devátý je varováním rodičům, kteří si možná neuvědomují, že do rodičovské role stavějí své děti (když je žádají o radu nebo je činí zodpovědnými za svoji vlastní pohodu). Buďte skutečně jejich rodiči. S přáteli nejednáte, jako by to byli vaši rodiče, takže se svými dětmi nejednejte, jako by to byli vaši přátelé. Je to nad jejich síly, nezvládnou to, a rodiče sami se tím zároveň připravují o moc. Nebuďte jejich kamarádi! Jste jejich rodiče, tak se naučte jako rodiče chovat.

Krok desátý je o nebezpečí, které je spojeno se snahou udělat ze svých dětí něco, co jste si vymysleli vy sami. Je to důrazné varování, abyste se nepokoušeli žít prostřednictvím svého dítěte. Nevnučujte mu život, který jste si vysnili sami pro sebe.

To by tedy bylo deset kroků k téměř dokonalému rodičovství. Sama jsem vychovala tři děti a v práci jsem radila tisícům rodičů, takže si uvědomuji, jak obrovský úkol na moderních rodičích spočívá: připravit příští generaci na šťastný a produktivní život. Tato kniha vám pomůže vytipovat některé oblasti, na nichž byste možná potřebovali zapracovat, ale při četbě jistě narazíte i na pasáže, které jen potvrdí, že v některých věcech jste se trefili. Každý krok, který rodič úspěšně zvládne, jej přiblíží k tomu, že vychová dítě, které v životě něco dokáže, ať již ve velkém, nebo v malém.

Úvod

Nemůžeme vždycky připravit budoucnost pro svoji mládež, ale můžeme připravit naši mládež na budoucnost.

Franklin D. Roosevelt

Projev na Pensylvánské univerzitě

(20. září 1940)

Můj život byl v uplynulých třiceti letech rozdělen na dvě hlavní části: rodičovství a pediatrii. Měla jsem svou rodinu, vychovávala jsem děti a řešila krize a výzvy, které to obnáší, a zároveň jsem byla v bezprostředním kontaktu s božím dopuštěním a nesnázemi, jež se vyskytovaly v rodinách mých pacientů. Drogy, úmrtí, vzdorovitost, rozvody, šikana, finanční a citová nestabilita – seznam je nekonečný a postupem času se nijak nezkracuje. Generace se střídají jedna po druhé, ale výčet problémů, které před nimi vyvstávají, je spíš stále delší a podivnější. Směr uvažování a hodnoty každé nové generace se posouvají v důsledku technického pokroku a společenských změn. Tyto posuny s sebou pokaždé přinášejí i vlnu doporučení, jak by na ně rodiče měli reagovat.

Jako rodič jsem vychovávala své tři děti, které jsou nyní už dospělé, a zároveň jsem sledovala, jak dospívají moji pacienti a sami se stávají rodiči. Po celou tu dobu jsem zaznamenávala znepokojivý trend ve vztazích mezi

rodiči a dětmi: to, že děti ovládají své rodiče, místo aby rodiče měli pod kontrolou své děti. Zažila jsem takové, kteří své děti zahrnovali chválou, místo rodičovské výchovy volili spíše kamarádství a dávali jim vše, oč si řekly, ale současně řídili každičkový detail v životě těchto dětí a v podstatě tak budoucí generaci poškozovali. Musíme něco změnit, a čím dříve, tím lépe.

Chceme-li v době, kdy se dětská mysl utváří, ovlivnit způsob, jak se dítě učí a jak reaguje na problémy, musíme jednat rychle. Nikdy není pozdě, takže s tím začněte hned teď a vezměte to za správný konec. To ale znamená, že se musíte změnit i *vy* jako rodič. Ať se nám to líbí, nebo ne, ať je to dobře, nebo špatně, základem jsou dovednosti rodičů. Cílem této knihy je naučit rodiče, jak v některých směrech mohou změnit své chování a způsoby, jimiž reagují na chování svého dítěte. Možná to zatím ještě bude těžko pochopitelné, ale jde o to, že pokud budete mít vůči svým dětem vyšší očekávání, pokud jim svěříte větší zodpovědnost, pokud je necháte, aby se jim čas od času něco nepodařilo, a skutečně je povedete, umožníte jim tím, aby rostly, byly soběstačné a dosáhly skutečného štěstí.

Každá nová generace rodičů si prochází určitou křivkou učení. Obvykle přebíráme metody a myšlenky, které používali naši rodiče ve vztahu k nám. V tomto dědictví jsou ale obsaženy i chyby – chyby, které se přirozeně snažíme korigovat. Přestože žijeme s jinými lidmi a vedle nich, ve věcech výchovy jako by nám představa, co je správné a co špatné, stále unikala. Věděla jsem, jak se tato kniha bude jmenovat, ještě než jsem napsala první slovo. Byla jsem k sobě poctivá a jsem poctivá i k vám – nic takového jako dokonalý rodič neexistuje a tato kniha vás nenaučí, jak se jím stát. Pokud však pochopíme, že ne všechno to, co nás učili naši rodiče, bylo špatné a naopak že ani naše přirozené instinkty nejsou vždycky správné, můžeme si začít v hlavě dělat pořádek a dávat si dohromady, co je zapotřebí, aby z nás byli vynikající rodiče.

Jako rodiče máme dnes, v této době, víceméně štěstí. Většina z nás je na tom dobře. V dějinách však byla období, kdy děti vyrůstaly v silně

rizikovém prostředí. Kolonisté snášeli útrapy nemocí a nebezpečných cest přes moře. První osadníci v dřívějších stoletích, když společně křižovali Velké planiny (Great Plains), strádali a umírali na následky otravných podmínek, které s sebou přinášel tehdejší život. Ale navzdory těmto nebezpečím, z nichž většina díky technickému pokroku zůstala naštěstí již za námi, děti zdárně rostly a samy pak vychovávaly další generace. Nesnáze lidé snášeli s odolností sobě vlastní a s nezlomným postojem – s mentalitou nezbytnou pro přežití a růst.

Co to znamenalo pro dospívajícího člověka? Bylo to to nejlepší prostředí, ve kterém mohl vyrůstat? Bezpochyby ne, neboť děti se ocitaly v nepříjemně nebezpečných situacích: byly přepracované, potenciálně podvyživené a ohrožovaly je nebezpečné choroby. Ne vždy bychom v minulosti měli spatřovat vzor toho, jak máme přistupovat k budoucnosti. Nejsem zastánkyní extrémního životního stylu zaměřeného na přípravu pro přežití. Výhody, které nám poskytuje dnešní doba, bychom měli přijmout. Přesto však, ačkoliv to bylo z čiré nezbytnosti, se tehdy děti učily některým důležitým věcem a získávaly vlastnosti, které byly dobré.

Na děti byly v oněch dávných časech kladeny nároky, které jim pomáhaly budovat si sebeúctu, osvojovat si pracovní etiku a získávat základní dovednosti pro řešení problémů a přežití. Bylo to užitečné, protože z dítěte tak vyrůstal dospělý, který byl připraven na život. Zklamání pro něj nebylo ničím novým, takže když nastávaly situace, jejichž součástí byl nezdar, nepovažoval to za konec světa. Pracovitost a další součásti chování, které se od dítěte očekávalo, přispívaly k rozvoji instinktů pro přežití, které z něj posléze vytvářely úspěšného dospělého člověka.

Jestliže určitá kultura již od raného věku vyžaduje soběstačnost, vede to k tomu, že děti dokážou snášet odmítavou reakci na své požadavky a učí se zvládat zklamání. Rodiče svým dětem umožňují, aby si vypestovaly silné vědomí sebe sama. To je něco podobného jako sebeúcta a vědomí vlastní ceny. S tím, jak toto vědomí sebe sama v dítěti roste,

získává větší sebejistotu, což s sebou přináší větší nezávislost a schopnost se o sebe postarat.

Rodičovství neznamena, že jste partnerem svého dítěte, ale že je vedete a usměrňujete. Vy určujete pravidla, která jsou pro dobro vašeho dítěte. Jste tady od toho, abyste je učili a navigovali správným směrem, radili mu, doporučovali a stanovovali mu meze, jestliže to bude nutné. Pokud je rodič klidný, dává jasně najevo, kdo tady velí, a jeho rozumná pravidla jsou dodržována, nastávají klid a mír – přirozeně a jakoby samy od sebe.

Dnešní společnost je na křižovatce extrémních názorů na to, co je podstatou dobrého rodičovství, a je na čase najít tu správnou míru. Doporučení se rozcházejí a jejich škála je široká: od toho, že dítěti by se mělo dovolit, aby rozhodovalo i o životně důležitých věcech, až po názor, že rodiče by měli ohlídat prakticky každou stránku běžného života svého dítěte. Zdá se také, že děti nejsou vedeny k odpovědnosti za své jednání a rodiče až příliš často omlouvají jejich chování, které není zrovna příkladné.

Neradostnou ukázkou toho, co se z rodičovství v tomto tisíciletí stalo, může být nedávno vysílaná televizní reklama. Scénář je následující. Maminka se vrací z velkého nákupu a zajižď se svou minidodávkou na příjezdovou cestu k domu. Auto je plné věcí nakoupených pro celou rodinu, které je třeba vyložit a odnést do domu. Na trávníku před domem sedí její dva malí synové. Ten starší má rozehranou nějakou hru na svém mobilním zařízení, zatímco ten mladší si hraje na kovboje. Matka se dvěma velkými nákupními taškami volá: „Hoši, může mi někdo pomoci?“ Synek, který hraje hru, drze prohlásí: „No to já nevím, jestli může.“ Ani nezvedne oči, aby se na matku podíval, a hraje klidně dál. Jakmile ale zazní příslib nějakého pamlsku, okamžitě přiběhne.

Čím začít, abychom si přiblížili hrůzostrašnost tohoto scénáře? Televizní reklama jistě není reality show, pravda ale je, že celkový obraz, který se v této scéně objevuje, je něco tak běžného, že to média předkládají jako normální každodenní život, aby nám pak mohla prodat nějaké nezdravé

pochutiny. Tento typ chování, který rodiče považují za chytrý a vtipný, je běžný a předvídatelný. Častá reakce je: „Vždyť jsou to ještě děti.“ My jakožto rodiče ale na tuto mentalitu brzy doplatíme.

Většina lidí je s ostatními rodiči velice rychle hotová. Pokud hodnotí postoje a chování cizích dětí a rodičovskou reakci na ně, mají hned jasno. Když nastane situace, do níž nejsou přímo zapojeni, jako ta z televizní reklamy, nemají problém vidět, že dítě se k matce chová drze a neomaleně. Když se ale úplně stejně chová jejich vlastní dítě, rodičovské oko už tento scénář takto zřetelně nerozliší. Je mnohem těžší si uvědomit, že se vaše vlastní dítě chová nehorázně. Pořád vidíme toho našeho roztomilouška, kterého nechceme vyvést z míry nebo mu zkazit náladu tím, že bychom vyjádřili nesouhlas nebo ho odtrhli od jeho zábavy.

Rodiče mohou být zaslepeni láskou ke svému dítěti. Mohou přesvědčit sami sebe, že ta přidrzlá poznámka vlastně nebyla doopravdy hnusná a protivná, ale jen hravá a že opravdu nebyla myšlena zle, takže nad tím mávnou rukou. Nebo je prostě jednodušší se při domácích pracích obejít bez pomoci, protože dítě vše jenom komplikuje a je rychlejší, když si to člověk udělá sám. Anebo se už ani neočekává, že zdatný mladý muž doma přiloží ruku k dílu a pomůže matce s taháním nějakých věcí, a jeho zábava má přednost. Ať už jsou důvody jakékoliv, nic z toho dítěti neprospěje a *my tak vlastně pracujeme na tom, aby budoucí generace byla rozmazlená, vzteklá a zklamaná.*

Rodič, kterému se právě narodilo první dítě, zažívá jeden z nejrozkošnějších, dosud nepoznaných pocitů – lásku k vlastnímu dítěti. Když se díváte do očí toho malého zázraku, který se právě zrodil, těžko si lze uchovat zdání plně racionálního dospělého. Všechny vaše smysly jsou ve stavu tak intenzivní vnímavosti, jakou jste ještě nikdy nepocítili, a váš život teď ovládá srdce, nikoliv hlava. Děláte a říkáte věci, které byste nikdy nepovažovali za možné, a přitom právě teď byste se měli projevovat jako racionální, inteligentní dospělí lidé, neboť zodpovědnost za tento nový život je zcela ve vašich rukou. Jestliže si přečtete tuto knihu, pomůže vám to usměrnit tu záplavu

emocí, které pociťujete, a zaujmout racionálnější přístup, abyste dokázali ze svého novorozeného synka nebo dcerušky vychovat šťastného a zdravého dospělého člověka.

Všichni se můžeme učit z minulosti: od rodin z generace, která na vlastní kůži zažila útrapy velké hospodářské krize ve 30. letech, až po první generaci, která vyrostla u televize, a všichni se můžeme stát lepšími rodiči a začít prošlapávat cestu těm budoucím. Prvním krokem však je si uvědomit, že nějaký problém vůbec existuje. Nemůžete volat po svobodě, když ani nevidíte, že jste spoutaní. Abyste to dokázali, musíte k sobě být poctiví a musíte se objektivně podívat na své vlastní jednání. A právě tím začneme.

Přestaňte jim říkat, že jsou tak „výjimečné“

Pokud vaše ego vyskakuje a vykřikuje „já jsem důležitý, já jsem velký, já jsem výjimečný“, koledujete si o pořádná zklamání, až se rozhlédnete a zjistíte, co jsme objevili o vesmíru. Ne, nejste velcí. Opravdu ne. Jste malí, v čase i prostoru. A máte tuhle křehkou nádobu, které se říká lidské tělo a která je svázána se Zemí.

Neil deGrasse Tyson, americký astrofyzik

*Z rozhovoru s Billem Moyersem v pořadu Moyers and Company
před vysláním filmu Carla Sagana Cosmos v roce 2014*

- **Nepřiměřená chvála dítě brzdí, místo aby mu pomáhala růst.**
- **Nezapomínejte, že jsou to sice vaše výjimečné děti, ale nejsou to výjimečné děti pro celý svět.**
- **Rozvíjejte u svého dítěte úspěšnou mentalitu tím, že budete chválit spíše jeho snahu než jeho inteligenci nebo dovednosti.**

Když novopečená nebo nastávající matka mluví o narození svého dítěte, automaticky se jí vybavuje jedno slovo: zázrak. Zrození dítěte je zázrak a je velice snadné nechat se strhnout vírem euforie a radosti. Díky vám se

narodil nový život, narodilo se vám děťátko, které vás bude milovat, které teď budete vychovávat a budete s ním trávit své dny. Díváte se nevěřičně na to miminko, které jste stvořili, a vidíte nádherné maličké stvoření s obrovským potenciálem, které nikdy nemůže udělat nic špatného. Dokonalý andílek! Vaše pocity a předpoklady nelžou. Koneckonců, má přece ten nejsladší úsměv, tu nejroztomilejší tvářičku, ten nejrozkošnější výraz a to nejlepší srdíčko.

Tají se v něm nekonečně mnoho cest, jimiž se může vydat. Vidíte to pokaždé, když k vám vzhledne, a tak to má být, už z důvodu pouhého přežití. Pokud bychom své děti absolutně nezbožňovali, pokud bychom nelíbali zemi, po které kráčí, svět by pravděpodobně byl daleko méně zalidněný. Kdo kromě vlastních rodičů je ochoten snášet zkoušky a strádání, které dítě svým rodičům připravuje? S těmito pocity absolutní lásky se pojí i oběť, o které všichni vědí, ale nikdo o ní poctivě a hluboce neuvažuje. Vypadá to jako hláška z nějaké situační komedie, ale když se to přihodí vám a vašemu partnerovi, už to tak zábavné není. Zní to asi takhle: Už žádné víkendové výlety, kdykoliv nás napadne, žádné ponocování s kamarády. Žádné chození do postele, kdy se nám zachce, ani možnost si něco sníst, když máme chuť; někdy je dokonce problém si nerušeně zajít na záchod... Na nic takového však nemyslíte v okamžiku, kdy na sebe radostně berete nové rodičovské povinnosti, protože jste právě přivedli na svět *tu nejúžasnější lidskou bytost na této planetě*.

Vaše dítě je jedinečná a nejúžasnější osobnost ve **vašem** světě a tak by to také mělo být. Potřebuje vědět, jak moc je máte rádi; potřebuje cítit, že rodiče jsou jeho největší oporou a udělají všechno na světě, aby je ochránili. Potřebuje mít ze strany rodičů pocit bezpodmínečné lásky. Je ale naprosto nezbytné, aby dítě pochopilo, že není nejdůležitějším člověkem *na celém světě*.

Když vám někdo řekne, že „vaše dítě není ničím výjimečné“, vyvolá to obvykle nával emocí, z nichž žádná není příjemná. Většina rodičů má

tendenci toto tvrzení vyvracet a jsou ochotni se do krve pohádat s každým, kdo by prohlásil, že jejich dítě mezi ostatními vrstevníky nijak nevyčníká. Je opravdu těžké to akceptovat. Ale musíte pochopit, že vaše dítě má zvláštní význam pouze pro vás a vaše blízké. Problém nastává, pokud některý rodič nechápe, že jeho potomek není pozoruhodnou osobností pro každého a nemusí s ním být takto zacházeno. Jakmile si rodiče uvědomí, že jejich dítě je obvykle výjimečné jen pro ně a pro pár dalších lidí, a začnou své děťátko připravovat na svět – na svět, který jejich potomka nebude považovat za nic jiného než za běžného člověka –, jediné pak může dojít k nějakému pokroku při výchově dítěte tak, aby z něj vyrostl úspěšný, produktivní dospělý.

Na planetě jsou miliardy lidí a většina z nich spadá do kategorie průměrných, velmi pravděpodobně včetně vašich dětí. To je pro rodiče těžké sousto. Jistěže je hodně dětí, jejichž nadání je v nějakém směru mimořádné, ale to je nečiní o nic důležitějšími než nějaké jiné dítě, které podle běžných společenských norem nijak nevyčníká. I v těch vzácných případech zázračných dětí je důležité, aby zůstaly oběma nohama na zemi.

Každý rodič své dítě bere jako úžasný dar, ale zbytek světa tento názor nesdílí. To je v rozporu s tím, co většina rodičů považuje za skutečnost. Jak to, že by snad tento človíček, kterého jste stvořili, *neměl* být výjimečný, úžasný, skvělý, prostě radost pohledět? To se zkrátka nezdá být možné. Už vůbec pak rodičům nejde na rozum, že se jim přece po celou dobu říkalo, aby dítěti vštěpovali pocit vlastního významu, a že je naprosto nezbytné, aby je neustále zahrnovali chválou. Je prý třeba budovat jeho sebevědomí a upevňovat a podporovat jeho ego, aby se toto výjimečné dítě cítilo přesně takto – jako jedinečné a úžasné.

Když se vážně a kriticky podíváme sami na sebe, kolik lidí se skutečně řadí do kategorie „výjimečných“? Matka Tereza a Martin Luther King Jr. (mohli bychom samozřejmě uvést ještě pár dalších) jsou možná dva z těch miliard lidí, jež kráčely po této zemi v uplynulých sto letech, kteří

skutečně spadají do sféry opravdu výjimečných osobností. Zbytek z nás, kteří zde pobýváme, náleží do oné velice nudné kategorie průměrných, obyčejných lidí. Někteří mají o něco více talentu, inteligence, fyzické síly nebo třeba i nějakou vzácnou dovednost, ale pokud máte své dítě skutečně rádi, budete je vychovávat tak, aby si nemyslelo, že je lepší než někdo jiný.

David McCullough Jr.* nám ve svém nyní již slavném projevu k maturantům připomíná: „I kdybyste byli jedním z milionu, na planetě, kde žije 6,8 miliardy lidí, to znamená, že takových jako vy je zhruba 7 000.“ Být jedním ze sedmi tisíc neznamená, že je člověk nějak mimořádný. Když se na to podíváme z tohoto úhlu, staví nás to zpátky na zem, ale právě takto musejí rodiče začít uvažovat, chtějí-li pro své dítě skutečně to nejlepší.

Takže jak a proč je třeba, abychom to dělali? Rodičům z generace X, narozené v letech 1956 až 1980, která následovala po tzv. baby boomers, se vštěpovalo, že k tomu, aby si dítě vypěstovalo pocit vlastní hodnoty, je naprosto nezbytné, aby bylo často chváleno. Pokud dětem nedokážeme pomoci při budování jejich sebeúcty, jestliže je dostatečně nechválíme, těžce tím poškodíme jejich budoucí já. Pak hrozí, že z nich nevyrostou nádherní, úspěšní, sebevědomí a šťastní dospělí lidé. Takže je musíme zahrnovat láskou, obdivem a chvalozpěvy, jak jen bude v našich silách. Musíme je hýčkat a říkat jim, jak jsou úžasné a jak jsou důležité. Jejich sebeúcta roste tím, že jsou chváleny za všechno, co udělají.

Rodiče proto skáčou radostí, když jejich osmnáctiměsíční dítě postaví věž z kostek, v domnění, že jejich dítě bude další hvězdou mezi architekty. „Není ta věž z kostiček úžasná?“ žasnou před svým malým zázrakem. Rodič předčasně vyspělého čtyřletého dítěte visí na každém jeho

---

* David Gaub McCullough, 1933, americký novinář, spisovatel a historik, držitel Pulitzerovy ceny a řady dalších ocenění – pozn. překl.